

Pasivní participium (p. p.)

neponažívejte zkratky, pokud se jedná o běžová slova

Petr Karlík a Radoslav Večerka definují (p. p.) neboli (e)n-/t-ové participium jako tvar, který „se tvoří z inf. kmene, a to od sloves typu minout, krýt, začít sufixem -t-, od ostatních sloves sufixem -(e)n [...], dochází při tom k četným kvalitativním nebo kvantitativním alternacím“. Tato definice, ačkoliv je pouze součástí hesla PARTICIPIUM, se ve formálním popisu p. p. shoduje s definicí Příruční mluvnice češtiny.

T (2017) Caha definuje p. p. nejstručněji, vychází při tom z definic uvedených výše: „tvar slovesa odvozený sufixem -n-/-t- přidaným k infinitivnímu kmeni slovesa“. Dále uvádí dvě hlavní použití p. p.: vyjádření pasivního děje (p. p. dějové, verbální) nebo vyjádření stavu (p. p. stavové, adjektivní). Představuje také spolehlivé indikátory jednotlivých funkcí p. p., které jsou relevantní rovněž při identifikaci funkcí psychických adjektiv.

Jelikož se ve své práci zabývám psychickými adjektivy, která v některých případech vznikají z tvarů p. p., je pro účely této práce nejrelevantnějším zdrojem definice Pavla Cahy, která je nejobsáhlejší a k této problematice se vyjadřuje.

opakování

Citace:

KARLÍK, Petr a VEČERKA, Radoslav. Participium. In: *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, 2002. ISBN 80-7106-484-X.

Příruční mluvnice češtiny. 2. opr. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-134-4.

Pavel Caha (2017): PASIVNÍ PARTICIPIUM. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/PASIVNÍ PARTICIPIUM> (poslední přístup: 23. 10. 2023)

citujte NESČ podle slidů 😊

PLESKALOVÁ, Jana. CZECHENCY – NOVÝ ENCYKLOPEDICKÝ SLOVNÍK ČEŠTINY. *Pomístní jméno* [online]. 2017 [cit. 2023-10-19]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/POM%C3%8DSTN%C3%8D%20JM%C3%89NO>

ŠIPKOVÁ, Milena. *HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Pomístní jména vyprávějí staré příběhy* [online]. 2013 [cit. 2023-10-19]. Dostupné z: <https://tech.hn.cz/c1-59855980-pomistni-jmena-vypraveji-stare-pribehy>

není relevantní zdroj pro BP, ani zápis není dobře

Hirschová (2022) definuje

Hirschová definuje zdvořilost ve smyslu pragmatistickém jako „soubor řečových strategií, způsobů užívání jazyka, které jako svůj hlavní cíl mají nejen bezproblémovou komunikaci [...], ale zejména seberealizaci a sebeobranu komunikujícího individua v interakci s jinými komunikanty.“ (Hirschová, 2022).

→ velmi častý nedostatek odevzdávaných textů

Geoffrey Leech definuje zdvořilost jako formu komunikačního chování, která se přirozeně vyskytuje v lidském jazyce a má být založena na maximalizačním principu (tzv. zdvořilostní maximy) (Leech, 2014) (přeložila autorka).

Pro tuto práci jsme se rozhodli vycházet z definice zdvořilosti podle P. Brownové a S. Levinsona, jelikož jejich teorie pracuje s konceptem „tváře“, který je pro podstatu této práce určující a nejpřesnější.

Termín: IZOGLOSA

Nový encyklopedický slovník češtiny definuje v rámci dialektologie izoglosu jako linii, která na mapě vymezuje určité území, v němž můžeme očekávat jistý jazykový jev. Zároveň zobrazuje hranice těchto území, čímž od sebe odděluje oblasti s odlišnými jazykovými jevy. (Kloferová, 2017)

Český jazykový atlas hovoří o izoglose jako o „základním grafickém prostředku pro vymezení areálů“. Upozorňuje přitom u některých jevů na obtížnost vymezení přesného území jejich výskytu. (Balhar, 2011)

Obdobně izoglosu vymezuje i Kloferová, kdy ji označuje jako způsob, jak znázornit hranici jazykového jevu. Říká také, že díky použití izoglos lze na mapě snadno pozorovat, jak na sebe jevy vzájemně působí, zda se ve zkoumaných oblastech shodují, nebo jsou rozdílné. (Kloferová, 2003)

Bibliografické údaje:

Stanislava Kloferová (2017): IZOGLOSA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. Brno: Masarykova univerzita [cit. 2023-10-23]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/IZOGLOSA>

BALHAR, Jan. Český jazykový atlas. Praha: Academia, 2011. ISBN 80-200-0013-5.

KLOFEROVÁ, Stanislava. Český jazykový atlas: Neznámé nářeční areály. In: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno, 2003, [203]-212. ISSN 0231-7567.

Podle Havránka je interdialekt „jazykový útvar užívaný mluvčími dialektů v nadnářečním styku“ (Havránek, 1934).

Tento způsob se bere jako částečná parafráze, věta končí až za citací.

Sjednotit první jmen

Podle Knappové vychází literární onomastika z platných východisek onomastické disciplíny jako celku. To, co pomáhá tuto specifickou oblast z obecné onomastiky vydělit, je právě literární text, ve kterém vlastní jména plní řadu specifických funkcí. Jejich přesný výčet není mezi literárněonomastickými teoretiky prozatím pevně stanoven, Knappová tvrdí, že se „zpravidla rozlišují jednak funkce týkající se literárních postav, jednak funkce týkající se postavení a úlohy vlastních jmen v textu“.¹

Žaneta Dvořáková ve své monografii *Literární onomastika: antroponyma* definuje literární onomastiku jako nauku o vlastních jménech v literárních dílech, avšak uznává, že tato obecně přijímaná definice není zcela bezproblémová, jelikož je nutné vytyčit, co všechno můžeme považovat za literární text a která jména můžeme obecně označit jako literární vlastní jména.²

Jaroslav David ve svém sborníku *Od etymologie ke krajině: témata české onomastiky 21. století* vychází z příspěvku Miloslavy Knappové, zároveň však poukazuje na „neukotvenost“ literární onomastiky mezi lingvistickou disciplínou a disciplínou literární vědy.³

KURŽÍVA

DVOŘÁKOVÁ, Žaneta. *Literární onomastika. Antroponyma*. Praha: Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, 2017. ISBN 978-80-7308-732-6.

DAVID, Jaroslav a Denisa MÍSTECKÁ. *Vlastní jména v literárním textu*. In: *Od etymologie ke krajině: témata české onomastiky 21. století*. Brno: Host, 2022, s. 111-124. ISBN 978-80-275-1368-0.

Pravopis

Používejte portkové písmo

Nový encyklopedický slovník češtiny (NESČ) definuje pravopis jako „ustálený a ve své době více či méně závazný soubor pravidel pro zápis mluvených nebo myšlených textů nebo jejich částí pomocí znaků české abecedy a znaků dalších, zvaných interpunkční nebo členicí znaménka“ (Uličný, 2017).

Radoslava Brabcová ho vymezuje jako „ustálený způsob, jak se grafickými znaky zaznamenávají projevy spisovného jazyka“ (Brabcová, 1990). *Jeden odstavec = jedna myšlenka*

Avšak podle Václava Cvrčka „nejde o soubor pravidel ve smyslu příkazů, ale o popis pravidelností, kterých se držíme při zaznamenávání mluvených projevů písmem“ (Cvrček, 2010).

Pro účely této práce budu vycházet z definice uvedené v NESČ, neboť daný pojem nejlépe vystihuje.

Spojila bych to do jednoho odstavce, zejména proto, že tady začínáte Avšak!

Pozor na odlišení citátu a parafráze v textu.

Mareš (2008)

Průcha, Walterová a Mareš definují bilingvismus obecně jako „schopnost jedince mluvit dvěma jazyky.“ V přesnějším psycholingvistickém vymezení jako „druh komunikační kompetence, umožňující realizovat různé komunikační potřeby pomocí jak prvního, tak druhého jazyka.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2008). *částečná parafráze*

Podle Einricha Haugena máme bilingvismus chápat spíše jako znalost dvou jazyků.

Bilingvální mluvčí podle něj nepotřebuje oba jazyky užívat, stačí, že je zná. (Haugen, 1975).

V podání Josefa Štefánika je bilingvismus „schopnost alternativního používání dvou (nebo

Nepoužívejte podobné obraty do BP

O 20 let později Bozděchová na stránkách CzechEncy – Nového encyklopedického slovníku češtiny znovu používá definici Akademického slovníku cizích slov a dále zde upřesňuje, že „za anglicismus se v širokém smyslu považují prvky všech jazykových rovin a na všech stupních adaptace, v užším smyslu lexikální prostředky přejaté z angličtiny“ (Bozděchová, 2017).

citát x parafráze

Percepční dialektologie

Zvlášť v definici neodkazujte zejména nem k napsání

Podle Chromého se tato disciplína zabývá tím, jak si běžní mluvčí představují, že vypadá jazyk užívaný v různých oblastech určitého širšího území. Jedná se tak o doplněk běžného výzkumu postojů k jazyku. Předpokládá také, že existuje zásadní rozdíl mezi tím, kudy vedou objektivní jazykové hranice, a tím, jak si konstruují jazykový prostor samotní mluvčí, kteří se v něm pohybují. (Chromý, 2014).

(srov. Veselovská, 1995; xy 2000)

Generativní gramatice je pojem šplhání klitik analyzován zejména jako projev restrukturační infinitivů. (Veselovská, 1995), (Medová, 2000), (Lenertová, 2004) a další.

(Veselovská, 1995; Medová, 2000; Lenertová, 2004)

DOTLAČIL, Jakub. Šplhání klitik. In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ (eds.). CzechEncy — Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. Brno: Masarykova univerzita. [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ŠPLHÁNÍ%20KLITIK>

ŠIMÍK, Radek. Modal existential wh-constructions. Utrecht: LOT, 2011. ISBN 978-94-6093-050-8.

ROBERTS, Ian. *Lepe to odbělte*. Agreement and Head Movement: Clitics, Incorporation, and Defective Goals (Linguistic Inquiry Monographs). MIT Press, 2010. ISBN 978-0262014304.

CHOMSKY, Noam. The Minimalist Program. 48740th Edition. MIT Press, 1995. ISBN 978-0262531283.

chybí kurzíva, není správně rok za jménem (pokud Harvardský způsob)

Auwers, Veselinova a Dočekal chápou negaci následovně: „Negace je jednou z nesporně univerzálních gramatických kategorií lidského přirozeného jazyka, lze ji vyjádřit mnoha různými prostředky: prefixem (*nešťastný*), adverbium/partikulí (*ne všichni studenti*), případně kombinací dvou adverbii (např. francouzská větná negace *ne...pas*). Vyjádření negace pomocí morfologie a vyjádření pomocí volných morfémů jsou také dva nejčastější způsoby vyjádření negace v přirozeném jaz.“ (Auwers, Veselinova a Dočekal, 2017)

Ve své práci využívám definici od Edvarda Lotka, jelikož je pro mou práci nejužitečnější a nejpraktičtější.

opakujete se

dat bych kurzivou
Svoboda a kol. v Základní soustavě terminologie slovanské onomastiky definují pomístní jméno jako název neobydleného místa a v přírodě vzniklého, nebo člověkem vytvořeného objektu a jevu na Zemi, který je pevně spojen s krajinou a není určen k obývání (lesy, vody, osady, samoty, cesty, místní části atd.). Pomístní jména autoři dělí podle typu objektu, který označují na:

- hydronyma (vlastní jména vod, tj. jezer, řek, moří atd.),
- oronyma (vlastní jména tvarů vertikální členitosti povrchu zemského i mořského dna, tj. náhoří, hor, skal atd.)

Pleskalová (1992)

Pleskalová vychází z definice těchto autorů, pouze ji aktualizuje a rozšiřuje o další dělení pomístních jmen:

- agronyma (= nový název pro pozemková jména),
- speleonyma (vlastní jména jeskyň),
- urbanonyma (vlastní jména ulic, náměstí a jiných veřejných prostranství).

(Pleskalová, 1992)